

ונהנה ממנו, אבל ברכה שיש בו הנאה חילונית כגון כר ליטב עליו ועלית להתכנסות בו שאין ההנאה יורדת מדרי בעטו לית לן בה, חו"ד לא שנה, ומה"י עובדא דיעקב אע"ה שנעטבו כל האברים בנס לאבן אחת ונהנה מהם בשכנו שם, ש"מ כל כהאי גוונא לית לן בה :

שם. כמה רחבו של כולם שמונה אלפים פרסאות. ו"ל בס"ד שיעור זה היה עומד בזה המורה בנס ע"ד שאר"ל ארון וכדומים ח"ן מן המדה אלא בנס עומד"ן ויולא בזה פרשתי על ג"ע התחנות אשר בארץ הללו שצומד בארץ בנס שאינו ליקח ממדת הארץ כלום, ולכן אר"ל עולם הזה אחד מששים בג"ע וכן הענין בסולם זה :

שם. מלמד שקפלה הקב"ה לכל א"י והניחה תחת יעקב אע"ה. ו"ל בס"ד כי יודע בהש"ת אחר לאברהם אבינו קום התהלך בארץ. לאברהם ולרחבה כדי לקנותה בחוקה והוא לא הלך לאברהם ולרחבה והוא לא הלך בשתיים אלא באחת מהם ואז למ"ד וא"ו לחלק קנה אותה ולמ"ד וא"ו להוסיף לא קנה, ולכן הולך לקפל את כל א"י תחתיו כדי לקנותה בחוקה. ובה יובן בס"ד הכלל שכתב הגאון חיד"א ז"ל דכ"מ שאומרים מלמד איכא נפקתא לענין דין, וכן כאן למדנו דין דאמרינן וא"ו להוסיף מהולך לקפל כל א"י תחתיו, דאי וא"ו לחלק קנה חותה אברהם אע"ה מעיקרא בחוקה, ולמאי הולך לקפלה תחתיו של יעקב אע"ה :

ודע כי מ"ש שקפלה לא"י והניחה תחת יעקב אע"ה קאי על כל הרוחני הפרום עליה שהוא דוגמת נפש שלה שנותן לה כח וחיות שאין לך דבר בנבראים שאין עליו כל קדוש שנותן לו חיות והוא העיקר, אבל לעולם גוף הארץ אינו זו ממקומו :

שם. כהרם שמניף על בנו. פירוש כיון דאמר נצב עליו מן תב"ט עליו משמע שיהי אור השכינה שומר אותו בקירוב ואינו רחוק ממנו כהרם שמניף על בנו שמקרב ההפכה אל בנו ואינו עומד מרחוק ומניף כי לא יגיע לו רוח ההפכה, וכן כאן אור השכינה הופקע עליו לשמרו קרוב אללו, ויליף לה מתיבתא עליו דמשמע סמוך, ואע"ג דאפשר לשמרו מרחוק שמרו בקירוב מרוב חביבותיה, וכמ"ש ומתהבהב שאלבה חיות :

שם. מלאך אני ומיוס שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה עד עכשיו. קשה אם הוא שר עשו מה שייכים דברים אלו גביה, ודוחק לומר שביד לו, ונראה דהוא כיון בלבו בדברים אלו על ענין א' ואינם כפשוטן ור"ל להטעות את יעקב אע"ה שיבינס כפשוטן, אך כוננו הוא כי עתה נפל בסכנה שנתגשם וירד למטה, ונבר עלו יעקב אע"ה להזיק ולאבדו, ועל כן בדין הוא כהנה יגלל מידו לרד לעלות לומר שירה לפני הקב"ה על הנס הזה כדין חולה ואסור שגריסים לבדך ברכת הגומל כשילאו מן הלצה, ואמר שהוא מיוס שנברא לא נפל בלצה כזאת שלריך לומר שירה בהללותו, על כן עוצני כדי לומר שירה על הללתי וחשב באלה הדברים שיעשה בהם את יעקב אע"ה שישוב שהוא מלאך קדוש והוא מן מלאכים המשוררים :

שם. משי"ע ליה לרב חננאל א"ר. עיין ביאור זה בתוספות וזה"ש א"א. ונ"ל בס"ד הכונה דכאן קאמר מיוס שנבראתי לא הגיע זמני לומר שירה אלא עד עכשיו ש"מ דמלאכים המשוררים למעלה אין אומרים שירותיהם בקבע בכל יום, ולז"א משי"ע ליה לר"ח א"ר דמשמע מיניה הכי דהא אמר שלשה כיתות של מלאכי השרת אומרות שירה בכל יום משמע דוקא שלשה כיתות אלו אומרים שירה בכל יום, אבל שאר מלאכים המשוררים אין אומרים שירה בכל יום, א"ל ש"מ דאיכא מלאכים שאומרים שירה, אך אין להם רבות בכל יום, ולא דמי לישראל שכולם חייבין להתפלל בכל יום אין נקי :

שם. אלא אחת אומרת קדוש ואחת אומרת קדוש קדוש. ו"ל לא בא לשבש הלשון דנקיט ר"ח א"ר אלא לשון ר"ח א"ר דקאי קאי ורק בא לפרש דבריו של ר"ח א"ר לומר דר"ח לא נקיט בלבונו אלא רק התוספת שמוסיפה השניה על הראשונה והשלישית על השניה :

ונמצא לפ"י גרישי מישרחל בחרה, חרד דאין וזכרים השם אלא אחד שלש תיבות, והב' דאפילו שבת הקדושה בעלמה ח"ן רשאי לשלבו לחזקו משובש בשלימות, אלא רק בחר דאטייביב רבותא לשנית לומר קדוש כפול, שאו הם אומרים קדוש משובש, ולכ"י בחר דאטייביב רבותא לשלישית להזכיר את השם אחד ג' תיבות אטייביב רבותא להבאים אחריהם להזכיר את השם אחד ב' תיבות שאומרים ברוך כבוד ה' ממקומו, אבל לא אטייביב רבותא שכתב את אחרת אחריהם של אלו להזכיר את השם אחד תיבה אחת, מאחרי דאטייביב רבותא להזכיר אחד ב' תיבות, והיינו טעמא משום דישראל בפסוק כיחוד שלהם ח"ן מזכירין את השם אחד תיבה אחת אלא אחד ב' תיבות, מיכו רחא תראה גבי ישראל כשבאים להזכיר סדר קדושה שניתנה למלאכים, הנה הם אחר שאומרים השם בפסוק קק"ק אחד ג' תיבות מזכירים בפסוק ברוך כבוד ה' ממקומו אחד ב' תיבות, ואחר שמזכירים בפסוק זה את השם אחד ב' תיבות מזכירים אחריו את השם בפסוק ימלך ה' לעולם אפיך ליון אחד תיבה אחת, ובה תדע ותבין חבטן של ישראל חלל הקב"ה :

אמנם י"ש לדרק במאמר זה מאחר שבת הא' וכת הב' ח"ן מזכירין את השם, מאי אהני קדושה ששישין שאומרים קדוש בסתם ואין מפרשין למי מקדישין. ונ"ל בס"ד כיון שהמלאכים אין ביניהם שג"ה ולא קשה אלא כולם עומדים באהבה ואחדות, לכן הזכרת השם שמזכירין את השלישית חשיב כאלו הזכירו גם כה' הא' וכת הב' את השם כי נחשבים כל שלשה הכתות גוף אחד ממש, ועל כן סידרו אנשי כנה"ג בקדושת יולד לומר תחלה כולם אהובים וכו' וכן אמרו כולם כאחד עונים באהבה ואומרים ביראה קק"ק כאחד דייקא, באהבה דייקא :

שם. ישראל מזכירין את השם אחד שתי תיבות שנאמר שמע ישראל ומה"ש ח"ן מזכירין את השם אלא לאחר שלשה תיבות. ו"ל בס"ד טעם לזה ע"פ מ"ש רבינו מהר"ח ז"ל בפערי קדושה אחד מחלב הספירות הוא מחלב הנשמות של ישראל, ואחריו מחלב המלאכים בסידר הן הראשם לעקר חולה, ובה פרשתי בס"ד רמז הכתוב אחס נצבים היום כולם לפני ה' אלהים, נחל מחלב הנשמות של ישראל גדול ממחלב המלאכים מדרגה אחת, ועל כן גם בזה יתעלו ישראל על המלאכים, מדרגה אחת פיראג מזכירים השם אחד ב' תיבות, והמלאכים אחד ג' תיבות :

ורבאורה י"ל למה לא הביא שבת י"ג מידות שמזכירין את השם בתחלה, שהוא ה' ה' א' רחום וחנון וכו' וכן בענייני דברו שמזכירין את השם אחד תיבה אחת שהוא ברוך ה' המבורך לעולם ועד, ונ"ל בס"ד אמירת י"ג מידות וענייני דברו אינה חיוב מן התורה אלא הוא תקנת חז"ל, על כן הוכחה מזה לכבודן של ישראל, אבל פסוק שמע ישראל אמירתו חיוב מן התורה, גם בפסוק זה יהיה יחוד חו"ב עליון שזהו הטעם גדול חומר ק"ש מהתפלה, וזה הטעם שיהי רש"י דתורתו אמנותו פיסק מו"ת לומר פסוק שמע ישראל ואינו פוסק לתפלה וכו' בשער הכונות לרבינו האר"י ז"ל, ולכן כיון שפסוק זה אמירתו חיוב מן התורה על כל איש ישראל וגם יש בו המשכת מוחין, לכן נקיט פסוק זה שבו נזכרת מעלתו ואין ראוי למעלת משני פסוקים של שבת :

דף צ"ב. איני יודע מי בכה למי. קשה כיון דיליף מן כי שרית דיעקב אע"ה שר על המלאך, ח"כ ודאי המלאך בכה, דמי שנעשה שר למה יבכה. ונ"ל בס"ד דהיה